

Robo Sapiens

Copyright © 2017 Olli Salvatore

Uitgever Brave New Books

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteur.

Olli Salvatore
ROBO SAPIENS

Roman

1

Op een dag kwam het gros van de wereldbevolking er achter dat het volkomen afhankelijk was van een kleine onaantastbare elite die de beschikking had over alle rijkdommen en alle wapens van deze planeet en daar machteloos tegenover stond. Machteloos omdat men voortaan leefde in een open gevangenis die Smart City heette. En dan te weten dat heel deze omwenteling van een vrije democratische samenleving naar een rigide, strak geregisseerde dictatuur –beheerst door hoogtechnologische snuffjes- begonnen was met de onstuitbare opkomst van de smartphone die iedereen zo had toegejuicht als een niet te missen hebbeding... Al snel werd de smartphone opgevolgd door de smartwatch, de slimme bril, de slimme auto, de slimme woning, de slimme energiemeter, het slimme vuurwapen en –als klap op de vuurpijl- het vernuftige microchip-implantaat voor mensen... Het duurde niet lang of iedereen kwam te leven in een Smart City, waar alles en iedereen verbonden was met –juist, ja- alles en iedereen... En vooral met de overheid, die elke beweging van haar burgers nauwlettend in de gaten hield. Uiteindelijk begrepen de burgers dat de enige winnaar in het revolutionaire verhaal van de smart-technologie de overheid was en dat zijzelf zwaar gedupeerd waren omdat zij onbewust afscheid hadden moeten nemen van de oude toestand waarin je nog avonturen en avontuurtjes kon beleven zonder dat de overheid over je

schouder meekeek. En je gedrag beoordeelde met complimentjes of straffen. Alleen burgers die gedwee de regieaanwijzingen van de overheid volgden kregen zo nu en dan een complimentje, waar ze niets mee opschoten natuurlijk want je kon er geen brood mee kopen. De anderen (de meerderheid, die niet meteen kon wennen aan de nieuwe realiteit) gingen gebukt onder strafmaatregelen tot ze hun lesje hadden geleerd en vanzelf in de pas gingen lopen. De slavernij, waarvan goedgegelovigen hadden gemeend dat die in een bepaald verlicht tijdperk van de mensheid was afgeschaft maar ondergronds altijd sluimerend was blijven voortbestaan, was nu teruggekeerd in haar volle omvang. Niet alleen voor de zwarten, maar voor alle aardelingen die niet tot de elite behoorden, ongeacht hun huidskleur. Het gevolg was dat alle gevangenen werden afgeschaft, zij waren immers totaal overbodig geworden. In Smart City was *iedereen* beperkt in zijn of haar vrijheden, of je nu schuldig was of onschuldig. Alle stadsbewoners werden zich daar na verloop van tijd van bewust. Dat besef groeide tergend traag, maar toen het eenmaal goed en wel was doorgedrongen zaten alle grendels potdicht en waren alle middelen tot verzet onmogelijk geworden.

Aanvankelijk had de overheid de illusie gewekt van een wereld zonder geweld, een wereld zonder bedrog en ongemakken. Een utopie waar iedereen duizenden jaren lang vurig naar had verlangd. Tenslotte werd deze –dankzij een technologische vooruitgang die niet te stoppen was- bewaarheid. Samen weliswaar met de keerzijde van dat alles. Een schaduwkant die niemand zich had durven voorstellen. Laat staan *kunnen* voorstellen. Langzaam maar zeker veranderde de

aantrekkelijke utopie in een afschrikwekkende nachtmerrie, waar niet meer uit viel te ontwaken. En toen brak de hel los...

De wereld die wij al zolang kenden was opgehouden te bestaan. Dat wat vroeger heette 'de vrije wil' was aan banden gelegd. Alle mensen werden slaven –tegen wil en dank- van de Grote Toezichhouder en zijn Rijksambtenaren. Niemand had deze geheimzinnige wereldheerser ooit gezien of ontmoet. Maar hij was er wel want alle Rijksambtenaren verwezen naar hem als ze de mensen onderrichten in zijn wetten en bepalingen. Plots was hij er en zijn almacht was altijd en overal voelbaar, dankzij zijn leger van robots en slimme camera's. Haast niemand betwistte ooit zijn autoriteit. Wie dat wel aandurfde kreeg meteen slechte punten op zijn of haar rapport en liep het risico te worden weggezuiverd. Je moest wel gek zijn om je aan dat gevaar bloot te stellen, of roekeloos. De Rijksambtenaren kweten zich nauwgezet van hun taken. Hun surveillance was de klok rond, het gehele jaar door, gegarandeerd. Niets ontsnapte aan hun aandacht. Alle mensen werden voortdurend bespied, getest en beoordeeld op hun gedrag. Hun uitlatingen in gesproken woord en op schrift werden secuur bijgehouden en geanalyseerd. Wie iets te berde bracht wat de maatschappij onwelgevallig was werd ter verantwoording geroepen. Eén enkele keer slechts. Recidivisten werden onherroepelijk weggezuiverd.

Iedereen was er met open ogen ingetuind. Iedereen had de Nieuwe Wereld met open armen verwelkomd omdat hij in het begin zo aantrekkelijk leek. De Samuels, Christians en Mohammeds van deze wereld herinnerden zich nog levendig hoe ze op zekere dag naar het Ministerie voor Racismebestrijding werden ontboden en te horen kregen dat

hun naam racisme in de hand werkte en dat die op gezag van de Grote Toezichthouder diende te worden ingeruild tegen een codenaam die klonk als een autokenteken, ter bevestiging van hun nieuwe identiteit. De Samuels werd te verstaan gegeven dat hun naam te joods klonk en antisemitisme kon uitlokken. De Christians op hun beurt konden maar beter afstand nemen van hun naam omdat die hoorbaar refereerde naar een profeet die ooit weerloos aan een kruis was genageld. Welke voordelen kleefden er aan zo'n naam als je op een bepaald moment landen doorkruiste waar fanatieke tegenstanders van het christendom de plak zwaaiden, samen met het executiezwaaard? Veeleer gevaren, werd hen op het hart gedrukt. En de Mohammeds tenslotte waren in hun nopjes met het vooruitzicht dat ze hun naam konden afleggen die hen op zovele momenten in hun leven had geconfronteerd met scherpe uitingen van islamofobie. 'Inderdaad', zei een opgeluchte Mohammed, 'hoe vaak werd mij in het verleden niet een job geweigerd nadat de werkgever mijn moslimnaam onder ogen kreeg? Ik kan de Grote Toezichthouder wel zijn blote handen kussen omdat hij als een goede huisvader zo over het welzijn van zijn onderdanen waakt!' De Rijksambtenaren waren blij dat ze geen weerspannigheid voelden bij het toekennen van zijn nieuwe naam ZN-341-T. Hoewel de moslim diep in zijn hart trouw bleef aan de koran en zijn profeet was hij uit praktische overwegingen erg ingenomen met zijn nieuwe naam waarvan hij meende dat die zijn lot ging verlichten.

O ja, alle steden van de wereld hadden nu hun eigen ministeries omdat ze in de loop der jaren waren uitgegroeid tot heuse stadsstaten met elk een miljoenenbevolking. Deze

metropolen hadden als een magneet de complete bevolking van de plattelandsgebieden naar zich toe getrokken omdat daar niets meer te beleven viel na het verdwijnen van de klassieke landbouw en veeteelt. Iedere burgemeester regeerde als een onbetwiste heerser en was benoemd voor het leven aangezien politiek niet meer bestond en dus ook geen politici meer bestonden, laat staan verkiezingen. Waarom zou er überhaupt zoiets als verkiezingen hoeven te bestaan, nadat de Grote Toezichthouder voor zichzelf en zijn elite van Rijksambtenaren het perfecte systeem in het leven had geroepen waarin zijzelf alle voordelen en geneugten die deze planeet hen te bieden had exclusief voor zichzelf konden opeisen? Met, tot hun beschikking, een leger van miljarden toegewijde slaven die geen andere keuze hadden dan toegewijd te zijn, aangezien het minste vertoon van gebrek aan loyaliteit hen duur te staan kon komen?

De Grote Toezichthouder en zijn Rijksambtenaren hadden het eeuwige leven omdat ze beschikten over het levenselixer dat wetenschappers op een gegeven moment in de geschiedenis hadden ontdekt. Maar dat was zo schaars en kostbaar dat alleen zij daarmee hun leven desgewenst tot in het oneindige konden verlengen, de slaven konden zich dat simpelweg niet veroorloven. De elite bleef bespaard van alle ziekten en kwalen die hun leven konden beëindigen, enkel een zwaar ongeval was daar nog toe in staat. De slaven daarentegen moesten daags na hun vijftigste verjaardag verplicht verschijnen voor het Comité van Wijzen dat zetelde in het Ministerie van Overbevolking en dat zou beslissen over hun levenseinde. De maatschappij van de Grote Toezichthouder ging er van uit dat slaven op die leeftijd waren 'opgebruikt' en dus van geen nut

meer waren voor de samenleving, haar enkel nog op kosten konden jagen. Slaven die van mening waren dat dit niet het geval was werden geacht voor het Comité van Wijzen een pleidooi te voeren voor de voortzetting van hun leven en voldoende bewijzen aan te dragen die hun nut voor de samenleving moesten staven. Het spreekt vanzelf dat de meesten daar niet in slaagden. Zo'n 99 percent van hen werd koudweg doorverwezen naar het uitvaartcentrum waar hen een dodelijke injectie werd toegediend. Protesteren tegen het verdict werd beschouwd als zeer stijlloos en egoïstisch want je diende er toch rekening mee te houden dat de wereld overbevolkt was en dat jouw welzijn ondergeschikt was aan het welzijn van de massa, of beter gezegd, de heersende elite? Alleen een enkeling met een uitstekende zangstem of een ander talent dat onderscheidend was kon dit voortijdige levenseinde bespaard worden en ter vermaak van de elite worden ingezet in het 'Verboden District'. Het 'Verboden District' heette zo omdat dit stadsdeel voorbehouden was aan de elite en dus verboden terrein was voor de slaven. Tenzij deze deel uitmaakten van de amusementsindustrie uiteraard. Dan hadden ze beperkte toegang, namelijk alleen daar waar ze op de podia werden verwacht. Dat waren de gelukkige slaven. Maar nog gelukkiger waren de slaven die zich konden onttrekken aan hun slavenbestaan. Die waren zo mogelijk nog zeldzamer. Dat kon je als slaaf alleen overkomen als een Rijksambtenaar verliefd op je werd en met je trouwde. Dan trad je toe tot de elite en kreeg je ook het levenselixier. Een laatste mogelijkheid was dat je werd aangesteld om de plaats van een verongelukte Rijksambtenaar in te nemen. Niemand wist precies met hoeveel ze waren, de Rijksambtenaren. Maar dat er steeds voldoende moesten zijn om de miljarden slaven

in toom te houden dat was zeker. Van zodra er een Rijksambtenaar het hoekje om ging werd een slaaf die voorheen zijn of haar taken perfect had vervuld met de vrijgekomen functie bekleed.

Alleen deze kansen op een beter bestaan zorgden er voor dat het systeem zichzelf in stand hield en belette dat miljoenen slaven die genoeg hadden van hun ellendige slavenbestaan vroegtijdig zelfmoord pleegden. De slaven hadden veel te laat begrepen dat de hen opgelegde naamsverandering die ze hadden ondergaan de elite niet was ingegeven uit humane principes, zogezegd om racistische gevoelens te bestrijden die namen met een culturele bijklank konden oproepen, maar integendeel de bedoeling had om hen te ontmenselijken. Net zoals destijds de gevangenen van concentratiekampen waren ontmenselijkt door een nummer op hun arm te tatoeëren. Door hen een gevoel van minderwaardigheid op te dringen zouden ze zich ook gemakkelijker schikken in hun nieuwe rol van slaaf, was de onderliggende gedachte.

FR-72-C5 herinnerde zich nog goed de dag waarop hij aan de beurt was en op het ministerie zijn ID-card inleverde met daarop de naam Arthur Franck die hij bij zijn geboorte had meegekregen. Nadat de Rijksambtenaar die met een emotioneel gebaar had vernietigd met een grote schaar begon hem, Arthur, voortaan FR-72-C5 geheten, iets te dagen. Namelijk dat de wereld, die hij al vijfenveertig jaar had gekend en gekoesterd, met al zijn menselijke tekortkomingen maar soms ook onbetaalbare momenten van glorie, op zijn laatste benen liep. Dat hij plaats aan het maken was voor een Nieuwe Wereld die tot in de puntjes was uitgedacht en geregistreerd door technocraten en dat deze Wereld alle mensen ging

onderwerpen aan hun systeem. Onontkoombaar. In opstand komen was volstrekt zinloos. Hoe had dat ook gekund?

In de voorafgaande jaren hadden de Rijksambtenaren iedereen gesommeerd om alle wapens in te leveren, zowel alle vuurwapens als alle steekwapens. Inbegrepen historische wapens die zeer in trek waren bij verzamelaars, zoals sabels, degens, samoerai-zwaarden en bajonetten. Alle wapenbezit werd immers van de ene dag op de andere verboden onder het mom van het streven naar een geweldloze maatschappij. Wie naliet aan de dringende oproep gehoor te geven en thuis –om wat voor reden dan ook- wapens bleef verbergen kon zich maar beter tweemaal bedenken. Wie werd betrapt werd onherroepelijk weggezuiverd. Wapens bleven natuurlijk wel bestaan, zij het dat hun gebruik strikt was voorbehouden aan Rijksambtenaren, om de bevolking onderdrukt te houden. Want hoewel alle wapens in beslag waren genomen bestond nog wel altijd de kans dat er een oproer uitbrak van vechtjassen die alledaagse gebruiksvoorwerpen zoals stenen of werktuigen als wapens konden inzetten tegen de gevestigde orde. Wie dacht dat het mogelijk was dat deze oproerlingen wapens buit maakten op de ordehandhavers was er aan voor de moeite. Alle overgebleven wapens –deze die niet waren vernietigd- en exclusief in handen waren van de Rijksambtenaren waren immers geen gewone vuurwapens maar ‘smartguns’. Wapens die alleen konden worden geactiveerd door hun bevoorrechte gebruikers, door middel van hun unieke vingerafdrukken bijvoorbeeld. Een ‘smartgun’ in handen van een onbevoegd persoon was niet bruikbaar want blokkeerde van zodra hij de vinger van de gebruiker niet herkende.

Vanaf dat ogenblik beseften alle burgers, zowel de 'brave' burgers als degenen met een criminele inborst, dat ze allemaal gevangen zaten in een hightech samenleving waarin enkel een heerszuchtige elite, geholpen door robots, cyborgs en e-government, het voor het zeggen had. Vredelievende protesten werden door de elite weggelachen en zo nodig met geweld in de kiem gesmoord als ze dreigden uit te deinen. Terwijl gewapend verzet niet meer kon: de 'ouderwetse' wapens die vroeger circuleerden, al dan niet op de zwarte markt, waren stuk voor stuk ingeleverd en onklaar gemaakt of vernietigd. En de 'smartguns' die er voor in de plaats waren gekomen weigerden dienst want functioneerden alleen in handen van Rijksambtenaren die de bevoegdheid hadden ze te hanteren. Het net had zich gesloten... De tweedeling van de maatschappij die de elite zo lang had nagestreefd was eindelijk succesvol afgerond: bovenaan de piramide henzelf, met onderaan een brede basis van miljarden en nog eens miljarden willoze dienaren die geen andere keuze hadden dan de klok rond aan al hun instructies te gehoorzamen.

FR-72-5C (voorheen Arthur Franck) herinnerde zich nog haarscherp de dag waarop hij zijn eerste smartphone in ontvangst nam, als cadeau van zijn ouders. Nog nooit was hij zo in de wolken geweest met een geschenk. Andere jongens en meisjes van zijn school beschikten allang over dat gadget dat ze onmisbaar vonden en hij was één van de laatsten geweest die het zonder had moeten stellen. Lang werd er met een misprijzende blik op hem neergekeken omdat hij doorging voor een digibeet, zowat het equivalent van een analfabeet honderden jaren na de uitvinding van de boekdrukkunst. Uiteindelijk zwichtten zijn ouders voor de eisen van de tijdsgeest en gaven ze hem een smartphone cadeau voor zijn zeventiende verjaardag. Al snel raakte hij even erg verknocht aan het instrument als zijn studiegenoten die hij vaak vol onbegrip had gadeslagen als ze urenlang als gebiologeerd naar het scherm zaten te staren, zich vaak geen rekenschap meer gevend van de wereld om hen heen. FR-72-C5 begreep pas dat dezelfde obsessie zich van hem meester had gemaakt nadat hij op een keer bij het uitstappen van de bus naar school tegen een meisje aan botste waar hij al geruime tijd stiekem verliefd op was. Bleek dat ze zich tijdens de twintig minuten durende rit al die tijd op een armlengte voor hem had bevonden maar hij haar geen enkele keer had opgemerkt omdat hij onafgebroken met zijn smartphone in de weer was geweest...! De voordelen die verbonden waren aan het bezit van een smartphone waren ongekend en werkten verslavend, ingrijpender nog dan sigaretten voor rokers en alcohol voor